

DISCURS COMMEMORATIU DELS VINT-I-CINC ANYS DE LA CONSTITUCIÓ DEL CONSELL INSULAR DE MENORCA¹

Si per fer el panegíric del Consell Insular de Menorca jo volgués utilitzar en aquest acte el mètode escolàstic del raonament que amb tanta dedicació vaig aprendre en els meus anys adolescents d'estudiant de filosofia, hauria de començar proclamant amb rotunditat la tesi que tot seguit jo em proposava refutar. I així, amb la solemnitat i la contundència del vell predicador que se sap escoltat i cregut, iniciaria el meu discurs amb aquesta proposició: "*Dicit impius in corde suo: Non est Deus*", la qual, traduïda lliurement i, sobretot, adaptada a la qüestió que ens ocupa, hauria de formular-se així: "Diu l'escèptic en el fons del seu cor: El Consell de Menorca és una vana entelèquia". I estic segur que aquesta entrada ampullosa, aquest recurs literari brillant i majestuós, daria peu, tot seguit, a un discurs estudiat i precís, emparat en les regles i els mètodes més depurats de la lògica aristotèlica.

"No ho he de fer, això" —diré tot seguit—, utilitzant subtilment una altra argücia retòrica amb l'ànim de predisposar l'auditori en favor meu i, sobretot, en favor de la tesi que he defensar, aquella que diu, en efecte, que sí, que el Consell Insular de Menorca és una realitat, una feliç realitat, de la qual avui celebrem els seus primers vint-i-cinc anys, una xifra —Déu n'hi do el temps com vola—, que esdevé una excusa perfecta per a referir-nos-hi, i per a fer-ho elogiosament. Perquè, senyores i senyors, hi ha un temps per viure i un temps per morir, de la mateixa manera que hi ha un temps per a fer la crítica i un altre per a bastir l'elogi d'aquelles realitats que el transcurs dels anys pot arribar a desfigurar fins aconseguir que no recordem el buit que ompliren o la fosca que van il·luminar. I a mi avui em correspon el goig de centrar-me en aquest darrer vessant de la reflexió crítica, i ho faig conscient que val la pena d'intentar-ho, perquè, dels qui avui ens hem reunit aquí, som molts els qui havíem situat en el primer rang dels nostres compromisos polítics la defensa d'aquesta institució que aleshores no sabíem exactament com havia de ser, com havia de configurar-se, com havia d'incardinar-se en el marc d'una regió autònoma encara non-nata, la qual presumíem que hauria d'abraçar el conjunt de les Illes Balears. Però és que, posats a no saber, no sabíem tampoc com havíem de lligar l'acció transformadora del nostre sistema polític proper —l'illenc o, fins i tot, l'interinsular— a l'acció també transformadora d'aquell sistema polític vigent a Espanya d'ençà que uns espanyols s'havien imposat sobre els altres per la força de les armes, oblidant els imperatius de la justícia i, el que és més trist encara, els dictats de la raó; compromís el nostre que —utòpics, o potser no tant— concretàvem en un breu rodolí que sintetitzava la nostra filosofia política de joves compromesos i una mica exaltats: "Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia". I dic que potser no érem tan utòpics en formular aquell crit perquè, amb les ombres que vulgueu, amb les insuficiències que no hem de negar, ha estat la nostra generació de ciutadans la qui va aconseguir que abandonessin les presons aquelles persones que no havien comès altre delictes que el de defensar la democràcia; perquè som també nosaltres els qui hem sabut construir un

¹ Discurs commemoratiu del vint-i-cinquè aniversari de la constitució del Consell Insular de Menorca pronunciat a la seu del Consell Insular el dia 3 de maig de 2004.

sistema polític que respecta la llibertat de pensament i d'expressió; i som igualment nosaltres els qui, amb major o menor fortuna, hem elaborat un estatut d'autonomia que ha permès que Menorca —i, naturalment, cadascuna de les Balears— pogués gaudir de personalitat pròpia i d'una institució —el Consell— al qual l'Estatut —i les lleis que el desenvolupen— encomana el govern de l'illa, concretant així aquella demanda que, en nom de tota l'Assemblea Autonòmica de Menorca, vaig tenir l'honor de fer, el 22 d'octubre de 1977, al ministre Clavero Arévalo, quan, sota la mirada atenta dels representants de totes les forces polítiques menorquines, i en presència de Guillem d'Olives Pons i de Mateu Seguí Mercadal —dos prohoms que és de justícia avui recordar aquí— vaig pronunciar aquestes paraules: “*Menorca, señor ministro, tiene derecho a la personalidad y el Gobierno puede y debe hacer que ésta le sea reconocida*”. Crit, aquest, que era un lament contra el sistema polític de la “Diputació Provincial”, una institució uniforme per a totes les províncies espanyoles, constituïda d'esquena a la realitat insular i, sobretot, als interessos de Menorca i Eivissa, que resultaven desemparades en un sistema representatiu que no els reconeixia ni tan sols el caràcter d'ens locals.

Fa gairebé trenta anys de les primeres reunions entre persones i col·lectius polítics, incipients i clandestins, per a parlar de com havien d'articular-se les Illes Balears en el moment —que tanmateix vèiem inevitable— d'assolir la democràcia. I d'aquelles reunions que es produïren pels volts de Nadal de 1976, va sortir un text de principis que subscribíem persones d'ideologia diversa, a les quals, però, ens movia un mateix esperit. Record avui aquelles llargues converses amb Joan Casals, amb Mateu Seguí, amb Francesc Tutzó, amb Mevis Pons, i amb tants altres amics, de les quals sorgí una proposta concreta que donàrem a la premsa i que a mi em va correspondre defensar. “*Cada isla de las Baleares es una unidad territorial que tiene una personalidad jurídica y política que merece ser reconocida* —declarava en nom de tots a Juan Carlos de Nicolás, aleshores periodista del diari ‘Menorca’—, *pero entre el Municipio y la Provincia no existe un órgano de representación territorial. La solución ideal sería que cada isla tuviera un Estatuto de Autonomía por separado (...) pero sabemos con certeza que todo lo que pueda verse desde fuera como un indicio de división del territorio será visto con malos ojos por los ciudadanos del Estado Español. Considero, pues* —concloïa— *que será necesario plantear la situación como si se tratase de redactar tres estatutos, uno para cada isla, juntando los tres en uno cuyo título único fuera Estatuto de las Islas Baleares*”. Tres estatuts, doncs, amb unes tapes úniques, fou la síntesi planera d'allò que ens prometíem defensar.

És evident que no coneixíem aleshores l'abast que podria assolir en el futur sistema constitucional la paraula autonomia que nosaltres amb tanta passió defensàvem, però del que no hi ha dubte és que una rara unanimitat planava sobre aquesta paraula, potser a conseqüència d'una intuïció espontània i natural que feia patent que la vertadera llibertat democràtica no s'arribaria a aconseguir si no es transformaven alhora les estructures centralistes del vell estat. I aquella estranya i encomiable unitat d'interessos i de sentiments és la que ens va conduir, el 10 de juliol de 1977, a la celebració del Pacte d'El Toro, el qual, a manca d'altres virtuts, va tenir potser la més gran de totes: Allí va dissenyar-se —amb les simplificacions que vulguem— una concepció clara i precisa de l'autonomia. De fet, Menorca aconseguí aquell estiu de 1977 el que no havia aconseguit en gairebé dos segles: que totes les seves forces polítiques es comprometessin en un esforç col·lectiu per a construir la democràcia, per a consolidar la

llibertat, per a garantir l'autonomia. Mai no s'havia plantejat amb tanta fermesa el desig comú d'obtenir unes institucions polítiques que fossin reflex de la nostra realitat. Mai fins aleshores havia estat possible plantejar el desig d'autonomia per un tan ample espectre de persones i de col·lectius. D'ací que no resultés, doncs, gaire difícil que, uns mesos més tard, l'Assemblea Autònoma demanés a Clavero Arévalo allò que, com he dit, li va reclamar.

Curiosament, però, els Consells Insulars que serien els destinataris del poder autòmic en cadascuna de les illes, no van néixer de l'Estatut, ni tampoc de la Constitució de 1978, encara que aquesta estava ja en l'horitzó immediat del legislador democràtic i fou, finalment, la que va donar-los consistència i aixopluc.

De fet, amb la promulgació de la Constitució espanyola, l'organització territorial de l'Estat prenia un camí desconegut fins aleshores. I això perquè, enllà del que afirmava l'article 137, d'acord amb el qual l'Estat s'organitzava territorialment en municipis, en províncies i en les Comunitats Autònomes que poguessin constituir-se, la Constitució, per primera vegada a la història d'Espanya, consagrava l'illa com a ens de l'Administració local. “En els arxipèlags — deia l'article 141.4—, les illes tindran, a més, administració pròpia en forma de cabildos o consells”.

Aquests Consells, doncs, a la vista del que s'estava regulant a la Constitució, foren creats per la Llei d'eleccions locals de 17 de juliol de 1978, la qual, en el seu article 39, establia el següent: “*El régimen local del archipiélago balear se organizará de conformidad con las siguientes reglas: Primera: Existirán tres Consejos Insulares, uno en Mallorca, otro en Menorca y otro en Ibiza-Formentera. El consejo Insular de Mallorca estará integrado por veinticuatro consejeros; el de Menorca, por doce, y el de Ibiza-Formentera, por doce. Los consejeros se elegirán en una urna distinta de la destinada a la votación para concejales (...). Segunda: Los tres Consejos Insulares se agruparán en un Consejo General Interinsular, compuesto por doce consejeros elegidos por el Consejo Insular de Mallorca y seis por cada uno de los de Menorca e Ibiza-Formentera. De entre sus miembros, y de conformidad con la regla de mayoría establecida para la elección de presidentes de Diputación, el Consejo General Interinsular elegirá a su presidente*”.

I a tot això, l'art. 40 afegia que “*las competencias que actualmente corresponden a la Diputación Provincial de Baleares se entenderán atribuidas a los Consejos Insulares, salvo las de aquellos servicios que en atención a su eficacia o por consideraciones de tipo social o económico deban atribuirse al Consejo General Interinsular, que asimismo asumirá la representación de todas las islas a efectos de la distribución de cargas, subvenciones o ayudas que el Estado pueda establecer en relación con las Diputaciones Provinciales (...)*”.

Fou, doncs, emparant-se en aquesta normativa, que els Consells Insulars es constituïren immediatament després de les eleccions municipals de 1979.

Els Consells Insulars naixien, per tant, com a entitats locals, vessant aquest que també els reconeixia l'Estatut (així l'art. 39 quan ens diu que “els Consells Insulars, a més de les competències que els corresponguin com a Corporacions Locals, tindran...”) i que regulava específicament la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local, la qual, en el seu article 1.2 proclamava: “*La Provincia y, en su caso, la isla gozan de idéntica autonomía para la gestión de los intereses respectivos*”. I afegia l'article 3.1: “*Son entidades territoriales:*

el marc de l'Estatut present" (art. 10.1 EAIB). ¿Podia, doncs, abastar aquesta competència exclusiva una regulació que afectés substancialment els mecanismes de funcionament dels Consells Insulars pel que fa a l'exercici de les competències transferides o delegades? És a dir, ¿podia el Parlament Balear, fonamentant-se en aquesta competència, modificar el règim jurídic dels Consells Insulars o introduir nous òrgans en la seva estructura per quan aquests actuessin, no com a administracions locals, sinó com a institucions autonòmiques? Aquesta era la qüestió.

I per respondre-la, van sorgir dues posicions enfrontades: la dels qui, basant-se en l'article 149.1.18 CE, que reserva a l'Estat les bases de l'organització de les administracions públiques, i també emparant-se en algunes sentències del TC, conclouien que als Consells Insulars se'ls havia d'aplicar exclusivament les normes que regulaven l'organització i el funcionament de les Diputacions, amb independència de les competències, locals o autonòmiques, que rebessin i actuessin; i la dels qui creïem que, si aquesta tesi acabava fructificant, els Consells mai no respondrien a les expectatives que la seva constitució va crear entre els partidaris d'una descentralització administrativa dins la Comunitat autònoma, perquè era impensable que pogués ésser operatiu el traspàs de competències executives que radicaven en la seu del Govern de les Illes Balears —un òrgan, com tots els executius, de caràcter burocràtic que no reproduïx l'estructura representativa del Parlament sinó la majoria que governa— als esquemes de l'Administració Local, en definitiva, als esquemes d'un Ajuntament.

Per contradir aquella afirmació que ens conduïa a un camí sense sortida, els partidaris de la tesi descentralitzadora vam fer grans esforços doctrinals, basant-nos sobretot en la porta que havia obert la Llei 5/89, de 13 d'abril, de Consells Insulars —primera passa, encara que del tot insuficient, per a garantir l'autonomia dels Consells— i també en aquelles famoses sentències del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears que, amb motiu de la composició monocolor de la Comissió Insular d'Urbanisme de Mallorca i Eivissa-Formentera (composició contrària a les normes que regulen l'Administració local) van dir que la configuració d'aquelles Comissions no era inconstitucional perquè no formaven part del Ple del Consell *"de manera que, por no serlo no viene obligada —ni, por supuesto, impedida— a adoptar una composición proporcional reproductora de la estructura política del Pleno"*.

He de confessar, però, que, tot i aquests arguments contraris a la tesi d'òrgans exclusivament i inevitablement locals que sustentaven els nostres adversaris doctrinals, sempre vaig saber que aquest era el punt més dèbil de l'estructura legislativa en la qual s'emparaven els Consells, atès que, ens agradés o no, la *vis atractiva* de les normes locals i la indubtable extracció local d'aquestes institucions, podia acabar malmetent tota la nostra filosofia.

De fet, hem estat més de vint anys passejant el nostre dubte, i suportant el temor de no poder sobreposar-nos mai a una legislació que encotillava els Consells i els impossibilitava de desenvolupar-se, temor que va esvaïr-se finalment quan, fent de la necessitat virtut —i aquell dia em vaig convèncer que era cert allò que diuen de Déu, "que escriu dret en rengles tords"—, el govern de les Illes Balears va elevar al Parlament un projecte de llei que finalment va traduir-se en la Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de Consells Insulars, la qual provocava un salt quantitatiu —i jo crec que definitiu— pel que fa a la configuració políticoadministrativa dels Consells, en adjudicar-los de forma expressa el govern, l'administració i la representació de l'illa

corresponent, i en integrar-los com a elements bàsics de l'esquema institucional de la Comunitat autònoma.

D'ençà aquesta llei, ultra el vessant d'administració local que mai no perdran en tot allò que fa referència a les competències que han assumit com hereus de l'antiga Diputació Provincial, els Consells de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa i Formentera podran exercir plenament les competències de la Comunitat que li han estat atribuïdes, col·laboraran en el desenvolupament dels acords del Govern de les Illes Balears i n'assumiran la representació institucional ordinària a cadascuna de les seves illes respectives, a més de gaudir d'iniciativa legislativa davant el Parlament.

Des de la transferència d'Urbanisme i Habitabilitat efectuada per la Llei 8/1990, de 27 de juny, fins a la darrera transferència rebuda en matèria de carreteres i camins, que va entrar en vigor el mes de gener de 2002 arran de l'aprovació pel Parlament de la Llei 16/2001, de 14 de desembre, el Consell s'ha revestit d'importants competències executives sobre matèries tan claus com l'urbanisme, la cultura, el patrimoni històric, les activitats classificades, els transports per carretera, l'agricultura, ramaderia, pesca i artesania, els serveis socials i, sobretot, l'ordenació del territori, competències que, per primera vegada a la nostra història, el Consell pot exercir com a vertader govern, d'acord amb l'article 2 de la citada llei de Consells Insulars, el qual manifesta de forma expressa que "el govern, l'administració i la representació de les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera i de les illes que hi són adjacents correspondran als consells insulars, els quals gaudiran d'autonomia per a la gestió dels seus interessos".

L'articulat d'aquesta llei esdevé, doncs, bàsic per a acostar la realitat actual a aquell propòsit que, ingènuament, propugnàvem a meitats dels anys setantes, de tres estatuts relligats amb unes mateixes tapes, perquè parteix de la concepció que les institucions insulars són eixos vertebradors de l'edifici autonòmic i no, només, simples nivells intermedis d'administració. D'altra banda, en el seu desplegament s'hi estableixen les regles fonamentals del règim jurídic, l'organització i el funcionament dels consells, i es fa possible que aquests puguin assumir, de manera adequada, la càrrega de competències que preveu l'article 39 del text estatutari i, al mateix temps, en resulti potenciada la seva capacitat d'autoorganització.

Una de les qüestions que recull aquesta llei és la distinció, per part dels consells, entre les competències transferides, pròpies o delegades, que dóna lloc a conseqüències diverses en relació a l'exercici i a les formes de control de l'activitat governamental, a la vegada que s'hi inclou l'encomana de gestió. Però el seu tret més innovador és la possibilitat prevista de constituir un Consell Executiu en el qual fins i tot pot haver-hi consellers no electes, de manera que la comissió de govern es transforma notablement i passa a tenir una composició representativa de la que té el ple de la institució.

Si a aquesta llei hi afegim la 2/2002, de 3 d'abril, que regula el finançament dels Consells i, també, el Reglament Orgànic aprovat pel Ple del Consell el 16 de desembre de 2002, que concreta el repartiment d'atribucions en cada matèria, incloent-hi les que originàriament exercia com a ens d'administració local, tindrem ja tancada una estructura legislativa que

permet que el Consell pugui definir-se com un vertader govern de l'illa, un objectiu que, des del tímid projecte de Frederic Llansó, de 1912, fins avui —han passat, doncs, gairebé cent anys—, els menorquins, amb més o menys fortuna i amb major o menor intensitat, reclamàvem.

És evident, senyores i senyors, que jo no puc en aquest espai de temps evocar tota la tasca de govern que el Consell ha dut a terme d'ençà que va constituir-se a la sala de plens de l'Ajuntament de Maó aquell 19 d'abril de 1979, però sí que voldria destacar varies coses: En primer lloc, la transformació del seu pressupost, com a conseqüència d'aquest augment considerable de funcions i de competències. D'aquells exigus 157 milions de pessetes (menys, per tant, d'un milió d'euros) de fa vint-i-cinc anys, hem passat als 44,3 milions d'euros previstos per al pressupost en curs, dels quals, més de 15 milions es dedicaran a inversions damunt la nostra illa.

Un segon aspecte, potser poc vistós, però que jo consider rellevant, és el de la cooperació institucional que ha dut a terme tots aquests anys i, sobretot, darrerament, arran de la creació, el gener de 2002, del Servei de Cooperació i Assistència Municipal. Així doncs, plans insulars de cooperació, gestió del litoral i neteja de platges, servei d'assessorament lingüístic, xarxa de biblioteques, consorci de residus sòlids i urbans, parc de bombers, servei mancomanat de prevenció i salut laboral, pla d'emergència territorial de Menorca, etc. etc., són actuacions notables que afavoreixen el treball en comú, l'eficàcia en el servei i, també, la solidaritat entre els pobles de l'illa.

Un tercer aspecte que no podem tampoc silenciar avui és el reconeixement de l'illa de Menorca com a Reserva de la Biosfera, procés que s'inicia l'any 1993 amb l'acord del Comitè Internacional del Programa "*Man and Biosphere*" de la UNESCO i que culmina amb el lliurament del diploma oficial en un acte presidit per la Infanta Cristina de Borbón el mes de maig de 1994.

Però la importància d'aquesta declaració no radica en ella mateixa, sinó en les conseqüències que, sens dubte, havia de tenir en la futura política del Consell. Perquè, en efecte, les reserves de biosfera són llocs del planeta on s'experimenta el concepte de desenvolupament sostenible. És a dir que són territoris on l'activitat humana es desenvolupa de manera compatible amb la conservació dels recursos naturals, a fi d'assegurar la seva persistència per a les futures generacions d'habitants i visitants de l'indret. No es tracta, doncs, d'un diploma que puguem penjar en el frontispici d'aquesta magnífica seu com aquell qui penja el un guardó. Ans ben al contrari, la declaració de reserva de biosfera ens obre uns interrogants que mai no podrem defugir i, en especial, aquest: ¿Com es pot conciliar la preservació de la diversitat i dels recursos amb el seu ús sostenible? Heus ací la gran pregunta que han de tenir tostemps present els responsables del govern i, també, de l'oposició en aquest Consell Insular, pregunta que enclou no poques dificultats perquè implica cercar l'equilibri entre les polítiques de defensa del patrimoni natural i històric, i la recuperació de la qualitat ambiental i paisatgística, amb la generació de riquesa, amb la inevitable utilització del sòl en tasques de construcció i, també, amb aquelles activitats que, com el turisme, poden comportar notables problemes de

conservació però que són alhora indispensables per a un desenvolupament saludable de la nostra economia.

I una última actuació de capital importància entre les que ha dut a terme el Consell en aquests vint-i-cinc anys —actuació que d'alguna manera és conseqüència de l'anterior— és la que va culminar amb l'aprovació del Pla Territorial Insular —el controvertit, discutit (i segurament discutible) PTI— pel Ple del Consell, el passat 25 d'abril de 2003, pla que, amb llums i amb ombres, amb major o menor fortuna i encert, cerca d'establir un model de desenvolupament sostenible en el territori insular.

No és aquest el moment, ni tampoc som jo la persona indicada per a manifestar-me sobre la bondat del PTI, ni tan sols per a opinar sobre si el seu desenvolupament facilitarà —com s'han proposat els seus patrocinadors— l'accés de la població a l'habitatge, la protecció activa dels recursos naturals i del paisatge rural, un desenvolupament urbà basat en la utilització prudent del territori, una transformació qualitativa de la oferta turística i la definitiva aposta per una agricultura sostenible i diversificada. No ho sé ni, com he dit, pens que jo hagi de manifestar-me avui entorn d'aquests lloables propòsits, però sí que vull destacar una cosa: que aquest conjunt d'actuacions a què m'he referit (la cooperació del Consell amb els Ajuntaments a nivell d'actuacions de consorci, la declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera, amb tot el prestigi i els compromisos que això implica, i l'aprovació del PTI) esdevenen mostres indiscutibles que s'ha posat en marxa entre nosaltres una institució de govern, una institució que produeix normes aplicables sobre el nostre territori que afecten a les persones i als col·lectius i que marquen polítiques i actuacions. ¿No ens n'hem de felicitar, d'això? ¿No hem de mostrar-nos satisfets en comprovar que, en qüestions tan importants com l'urbanisme, el patrimoni cultural o l'ordenació del territori, el Consell Insular pugui —dins el marc legislatiu de la Comunitat autònoma, naturalment— decidir la política que els seus dirigents, elegits democràticament pels menorquins, creuen que s'ha de dur a terme? Podrem estar-hi o no d'acord, amb aquesta política; podrem sintonitzar-hi més o menys o, fins i tot, mostrar-nos-hi absolutament contraris, però el que mai no podrem dir —com l'escèptic al qual em referia metafòricament al principi— és que el Consell no existeix, o que el Consell s'esdevé una vana entelèquia, sense arriscar-nos a haver de suportar una sòlida i contundent refutació.

Senyora presidenta, senyors consellers: Teniu en les vostres mans el govern de l'illa de Menorca, d'una joia que no és, però, aliena als tractaments que se li puguin fer. Una joia que hem rebut dels nostres avantpassats en més o menys bon estat de conservació, però que els avenços de la tecnologia, el progrés científic i la pressió que exerceix damunt aquest tipus de joies la complexa i gairebé omnipotent economia dels nostres temps, poden malmetre en deu anys més del que, abans, podia malmetre-la el pas dels segles. Però també és cert que han estat aquests avenços tecnològics i científics, així com l'evolució econòmica del món en la darrera meitat del segle XX i en els inicis d'aquest segle XXI, les causes que han permès fer d'aquesta illa un lloc on la confortabilitat, el treball i, per què negar-ho, l'abundància, hagin substituït la pobresa i les mancances d'altres temps. Són, doncs, i en definitiva, els avenços tecnològics, científics, econòmics, sociològics i culturals els qui han convertit un lloc on hi abundava la pobresa i que fornava d'emigrants diversos indrets del món, en un lloc creador de riquesa que

obre avui les portes de bat a bat a immigrants que, procedents d'altres terres més pobres o administrades des de la injustícia, troben aquí, entre nosaltres, acolliment, treball i, sobretot, una dignitat de vida de la qual, en les seves terres d'origen, n'estaven mancats.

Teniu, doncs, a les vostres mans, senyora presidenta i senyors consellers, el govern d'una terra que, al llarg de la història ha donat respectables comerciants, pensadors distingits, reconeguts científics i sòlids intel·lectuals, una terra, però, que —i no ens enganyem— qualssevol que siguin les mancances que podem avui detectar-hi, ha experimentat un progrés tan notable que, no ja només en el camp de l'economia, sinó també en molts altres camps, com el de la investigació (científica o humanística) i, també, en el de creació, literària i artística, especialment, s'ha multiplicat d'una manera tan notable que —i ho dic a consciència— relativitzen, si més no, el que, en aquests mateixos camps, s'havia fet a Menorca fins avui.

Convé, per tant, que no tanquem els ulls a aquesta indiscutible realitat —fràgil, si voleu, i segurament amenaçada pels canvis que s'anuncien o que, simplement, s'intueixen— la qual ens obliga, però, a defugir la temptació, profundament conservadora i reaccionària, de pensar que “*cualquier tiempo pasado fue mejor*”. Ara bé, un cop dit això, i partint d'aquesta premissa que em sembla irrefutable, cal també no oblidar que el progrés dels pobles no implica necessàriament haver d'abandonar-se, follament i acríticament, a la inèrcia de les coses, sinó que ens demana saber discernir, saber analitzar agudament la realitat i exigeix, sobretot, saber decidir l'orientació de la nostra conducta.

L'home és, senyores i senyors, l'únic ésser de la creació que té capacitat per a plantar-se davant els fets i reflexionar-hi; l'únic ésser capaç de prendre decisions intel·ligents respecte del seu futur, un futur que no ens ve necessàriament donat per uns déus que governen inexorablement la història i que es manifesten com un *fatus* cruel i irresistible. No! Som nosaltres, els homes, els qui hem de decidir, els qui hem d'elegir les actuacions que ens conduiran a aquest desideratú que hem convingut a denominar el progrés, que fa avançar els homes i les societats. Conscients, però, que el progrés mereixerà només aquest nom si som capaços d'esdevenir fidels a nosaltres mateixos, si som capaços de crear espais de llibertat cada cop més amples i consistents, si som capaços d'acollir amb respecte i dignitat tot aquest allau de persones, allunyades la majoria no sols de la nostra llengua i de la nostra cultura, sinó fins i tot dels elements que podem considerar com a més paradigmàtics de la nostra civilització, amb les quals hem de saber dialogar i a les quals hem de saber integrar, sense que això, però, no impliqui exigències d'assimilació, que no serien tolerables, ni comporti tampoc inacceptables i covardes renúncies al nostre sistema de valors, a aquells principis bàsics que regulen la nostra convivència al si d'una societat avançada, plural i democràtica, que situa en el punt culminant del seu projecte de vida en comú la defensa dels drets humans i, en definitiva, aquells principis derivats de la Revolució Francesa, que tanta sang feren vessar a Europa i que, necessàriament adaptats a les exigències del temps, presideixen avui la nostra convivència com a ciutadans.

Vint-i-cinc anys, doncs, de vida en comú, de diàleg, de respecte, de construcció democràtica, de reivindicació d'unes institucions i d'unes competències que consideràvem indispensables per a esdevenir nosaltres mateixos, no han necessàriament de cristal·litzar en una institució morta, trista, acabada i satisfeta d'ella mateixa, d'una institució que perdi el sentit de la utopia, únic capaç de mantenir viva l'esperança en el progrés dels homes i de les societats.

Però tampoc no han d'amagar-nos el molt que s'ha aconseguit, les passes que, amb l'esforç i l'ajuda de tots, hem anat fent de cara a obtenir allò que anhelàvem i que ens ha permès d'arribar al dia d'avui amb la satisfacció plena d'haver fet, d'alguna manera, allò que teníem el deure de fer.

Ad multos annos, presidenta! Ad multos annos, ciutadans!

Josep Maria Quintana